

SLOVNÍČEK ZAMĚSTNANCE

[http://www.domavcr.cz/downloads/0 I cz.pdf](http://www.domavcr.cz/downloads/0_I_cz.pdf)

Druhy pracovních smluv

1.		Pracovní	smlouva
2.	Dohoda	o	provedení práce
<u>3. Dohoda o pracovní činnosti</u>			

Pracovní poměr

- je pracovně-právní vztah mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem a řídí se Zákoníkem práce
- zakládá se pracovní smlouvou (viz níže) a vzniká dnem nástupu do práce
- po nástupu do práce máte vy i zaměstnavatel právo na zkušební dobu; ta je obvykle 3 měsíce od vzniku pracovního poměru (6 měsíců u vedoucích pracovníků). V této době můžete vy i zaměstnavatel bez udání důvodu ukončit pracovní poměr
- oznámení ukončení pracovního poměru ve zkušební době musí být písemné

Jak poznám pracovní poměr na dobu neurčitou a na dobu určitou?

- Pracovní poměr na dobu neurčitou máte, pokud není v pracovní smlouvě uvedena doba trvání nebo datum skončení pracovního poměru

Většina zaměstnavatelů s vámi nejprve uzavře pracovní poměr na dobu určitou:

- v pracovní smlouvě je uvedeno datum ukončení pracovního poměru nebo doba trvání pracovního poměru
- u stejného zaměstnavatele můžete pracovat na dobu určitou bez přerušení maximálně 3 roky a zaměstnavatel vám ji může maximálně 2x prodloužit to však neplatí pro důchodce, u sezónních prací a u práce přes agenturu
- po 3 letech pracovního poměru na dobu určitou můžete ukončit práci a po 6 měsících opět uzavřít pracovní poměr u stejného zaměstnavatele na další 3 roky
- pokud jste dosáhli maximální délky pracovního poměru na dobu určitou (2x3 roky) a zaměstnavatel vás chce dále zaměstnávat, mění se váš pracovní poměr automaticky na dobu neurčitou

U cizinců omezuje trvání pracovního poměru doba platného povolení k pobytu v ČR

S jakými dohodami a smlouvami se můžete setkat?

1. Pracovní smlouva

Musí být uzavřena písemně a vy i zaměstnavatel dostanete jeden originál pracovní smlouvy

Pracovní smlouva musí obsahovat:

- druh práce, kterou budete vykonávat
- místo nebo místa, kde budete práci vykonávat
- rozsah stanovené týdenní pracovní doby
- den nástupu do práce
- datum ukončení pracovního poměru nebo dobu trvání pracovního poměru, když uzavíráte pracovní poměr na dobu určitou

Od pracovní smlouvy můžete odstoupit, dokud nenastoupíte do zaměstnání

Pracovní smlouva s agenturou práce

POZOR! Od roku 2012 agentury nesmí přidělovat zaměstnavateli cizince ze třetích zemí, kteří potřebují povolení k zaměstnání

- Zaměstnavatelem je agentura, která vás může dočasně přidělit na práci k jinému zaměstnavateli (uživateli)
  - Agentura musí mít platné povolení ke zprostředkování práce (musí být na seznamu agentur práce: www.portal.mpsv.cz)
Pokud vás agentura přidělí k výkonu práce k uživateli, musí s vámi uzavřít 3 písemné dokumenty:
    1. pracovní smlouvu nebo DPČ s vámi jako zaměstnancem agentury
    2. dohodu o vašem dočasném přidělení k uživateli
    3. písemný pokyn, ve kterém jako zaměstnanec agentury souhlasíte s výkonem práce podle pokynů uživatele (musí tam být pro koho, kde a jak dlouho budete pracovat, jaké budete mít pracovní podmínky a odměnu za práci, kdo vám bude dávat úkoly a kontrolovat vaši práci, jak může být vaše práce ukončena)
S agenturou můžete podepsat pracovní smlouvu nebo DPČ, nikdy ne DPP
  - Pracovní poměr s agenturou je většinou uzavřen na dobu určitou, kterou vám může agentura bez omezení opakovat
  - Ke stejnému uživateli vás nemůže agentura poslat na více než 12 měsíců bez přerušování pokud o to sám nepožádáte
  - Agentura a uživatel musí zajistit, abyste pracoval za stejných podmínek jako ostatní zaměstnanci na podobných pozicích
  - Agentura je odpovědná, pokud vám vznikne škoda při práci
- Dohody o pracích mimo pracovní poměr**

2. Dohoda o provedení práce (DPP)

Pro práci, kterou vykonáváte maximálně 300 hodin u jednoho zaměstnavatele za kalendářní rok

Musí být uzavřena písemně a musí obsahovat:

- druh práce, kterou budete vykonávat
- dobu, na kterou DPP uzavíráte nebo sjednání na dobu neurčitou
- hodinovou odměnu, kterou za práci dostanete (odměna na hodinu nesmí být nižší než 48,10 Kč - minimální mzda v ČR pro rok 2012); horní výše hodinové odměny není omezena

Musíte dostat jeden originál DPP

Z vaší odměny odvádí zaměstnavatel srážkovou daň 15%

Pokud vaše odměna přesáhne 5000,- Kč za měsíc, zaměstnavatel odvede daň 15% jako tzv. zálohovou daň, která je vyúčtována po skončení roku (společně s ostatními vašimi příjmy)

Je-li vaše odměna nižší než 10 000,- Kč měsíčně, zaměstnavatel za vás neodvádí zdravotní pojištění ani sociální pojištění

Přesáhne-li vaše odměna 10 000,- Kč měsíčně, musí vás zaměstnavatel přihlásit k účasti na sociálním pojištění a veřejném zdravotním pojištění

Nemáte nárok na dovolenou, na příplatky přesčas, za noc ani za svátek, na přestávky v práci ani na odstupné

Máte nárok na náhradu škody, která vám vznikne při práci

Jste odpovědný za škodu, kterou při práci způsobíte zaměstnavateli

DPP končí když:

- splníte dohodnutý úkol
- odpracujete počet hodin podle dohody
- odpracujete 300 hodin pro 1 zaměstnavatele za kalendářní rok
- písemnou dohodou se zaměstnavatelem o tom, že chcete DPP ukončit

3. Dohoda o pracovní činnosti (DPČ)

Pro práci, kterou vykonáváte v celkovém měsíčním průměru maximálně 20 hodin týdně

DPČ musí být uzavřena písemně a musí obsahovat:

- druh práce, kterou budete vykonávat
- pracovní dobu, ve které budete činnost vykonávat
- dobu, na kterou dohodu uzavíráte (doba určitá nebo doba neurčitá)
- odměnu, kterou za práci dostanete

Od roku 2012 neplatíte zdravotní ani sociální pojištění z odměny do 2.499 Kč měsíčně, od 2.500 Kč už zdravotní a sociální pojištění platíte a odpracovaná doba se vám tak započítává na důchod

Vaše pracovní doba nesmí být delší než 12 hodin za den

Nemáte automaticky nárok na dovolenou, ale ve smlouvě to může být dohodnuto

Nemáte nárok na příplatky přesčas, za noc ani za svátek, na přestávky v práci ani na odstupné

V DPČ musíte mít uvedenou odměnu za měsíc nebo za 1 hodinu práce; minimální odměna na hodinu nesmí být nižší než 48,10 Kč (minimální mzda v ČR pro rok 2012)

Máte nárok na náhradu mzdy v nemoci a o svátcích za dny, které jsou pracovní, dále na náhradu škody, která vám vznikne při práci

Jste odpovědný za škodu, kterou při práci způsobíte zaměstnavateli

Nejčastěji je uzavřena na dobu určitou

DPČ končí když:

- zaměstnavatel nebo zaměstnanec ukončí DPČ písemně s výpovědní lhůtou 15 dní
- skončí sjednaná doba činnosti

Co je Smlouva o dílo? Jak se liší od pracovní smlouvy?

- Smlouvu o dílo upravuje Obchodní zákoník, ne Zákoník práce
- Není to pracovní smlouva
- Smlouvu o dílo můžete uzavřít jako běžný občan i jako OSVČ s živností či bez živnosti
- Smlouvu o dílo uzavíráte pro výrobu či vytvoření věci, montáž, údržbu, opravu nebo úpravu věci
- Je to smlouva mezi objednatelem (ten, kdo práci objednává) a zhotovitelem (ten, kdo ji udělá)

- Smlouva o dílo musí být písemná (musí tam být: druh práce, termín dodání a cena nebo způsob určení ceny)
- Jste-li osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ - živnostník, podnikatel bez živnosti, samostatný zemědělec, samostatně výdělečný umělec, soudní znalec a podobně), platíte si sám zdravotní a sociální pojištění
- Odměnu za dílo dostanete na základě vámi vystavené faktury s IČ (pokud nemáte živnostenský list, musíte si na finančním úřadě zařídit DIČ – daňové identifikační číslo, které uvedete ve faktuře) anebo pouze na základě sjednané ceny ve smlouvě
- I když práci zadáte jiné osobě, podle smlouvy jste stále odpovědný za odvedení sjednané práce
- Jako OSVČ na konci roku podáváte daňové přiznání a zaplatíte daň z příjmu, pokud váš příjem z výdělečné činnosti přesáhne 20 000Kč (živnostníci podávají daňové přiznání vždy)
<http://www.cicpraha.org/cs/pracovni-poradenstvi/pracovni-pomer-a-dohody-o-praci/druhy-pracovnich-smluv.html>

Slovníček zaměstnance

HRUBÁ MZDA

- měsíční mzda před odečtením daně, zdravotního a sociálního pojištění
- skládá se ze základní mzdy, příplatků a náhrady mzdy
- výši hrubé hodinové nebo měsíční mzdy máte uvedenou v pracovní smlouvě, mzdovém výměru nebo na výplatní pásce

ČISTÁ MZDA

- částka, kterou dostanete hotově nebo na bankovní účet
- zaměstnavatel vám musí dát výplatní pásku (písemný doklad o mzdě)

ZÁKONNÉ PŘÍPLATKY

Jako zaměstnanec máte nárok na vyšší mzdu:

- za hodiny odpracované přesčas (o 25 %) –sjednáte-li mzdu už s přihlédnutím případné práce přesčas, nemáte nárok na příplatek, ale musí být dohodnuto předem, o kolik hodin práce přesčas se jedná (max. 150 hodin za rok)
- za práci ve svátek (o 100%) –
- za práci v noci nebo o víkend (o 10%)
- za práci ve škodlivém prostředí

PRÁCE PŘESČAS

- zaměstnavatel vám může z vážných provozních důvodů nařídit pracovat přesčas max. 8 hodin za týden a max. 150 hodin za rok (může i více, pokud s tím budete souhlasit). Pokud vám zaměstnavatel určí mzdu už s přihlédnutím k práci přesčas, nedostanete za ni příplatky (za práci přesčas ve větším rozsahu požadujte příplatky nebo náhradní volno).

NÁHRADA MZDY

- částka – vypočítaná z vaší průměrné mzdy – kterou dostanete za dny, kdy nepracujete, ale máte nárok na mzdu (např. první dny pracovní neschopnosti, dovolená, svátek, návštěva lékaře, svatba, pohřeb atd.).

DAŇOVÉ ÚLEVY

- jako zaměstnanec můžete platit nižší daň ze mzdy nebo vám po vyúčtování na konci roku část zaplacené daně vrátí
(pokud studujete, jste ve starobním nebo invalidním důchodu, jste osoba zdravotně postižená, platíte si penzijní připojištění, splácíte úroky ze stavebního úvěru, žijíte děti, žijíte manžela/manželku s žádnými nebo nízkými příjmy)
- můžete žádat více slev najednou, zaměstnavateli musíte přinést doklady, které potvrzují váš nárok (slevu na dítě žádá jeden z rodičů)

BOZP (Bezpečnost a ochrana zdraví při práci)

- zaměstnavatel vám musí dát školení o tom, jak dodržovat bezpečnost při práci a chránit své zdraví
- musí vás seznámit s riziky vaší práce, a pokud to práce vyžaduje, dát vám bezplatně ochranné pomůcky
- jako zaměstnanec můžete odmítnout vykonat práci, která vážně ohrožuje vaše zdraví nebo život

VSTUPNÍ A VÝSTUPNÍ LÉKAŘSKÁ PROHLÍDKA

- zaměstnavatel může chtít, abyste před uzavřením pracovní smlouvy prošel vstupní prohlídkou u lékaře (nejčastěji závodní lékař)
- prohlídku nehradí zdravotní pojišťovny – měl by ji hradit zaměstnavatel
- při skončení pracovního poměru projdete výstupní prohlídkou u lékaře, lékař zjistí váš aktuální stav, a zda v práci nedošlo k poškození vašeho zdraví (prohlídka je důležitá, pokud by se později zjistila nemoc z povolání)

PRACOVNÍ NESCHOPNOST (tzv. „neschopenka“)

- situace, kdy ze zdravotních důvodů nemůžete dočasně vykonávat vaši práci
- informujte včas svého zaměstnavatele nebo nadřízeného, že nepřijдете do práce
- nechte si od lékaře vystavit neschopenku – potvrzení o pracovní neschopnosti – a ihned ji doručte zaměstnavateli
- v průběhu pracovní neschopnosti poslouchejte pokyny lékaře
- v průběhu pracovní neschopnosti k vám kdykoliv může přijít kontrola (pokud zjistí, že nedodržujete stanovený léčebný režim, může vám být náhrada mzdy nebo nemocenská snížena nebo odebrána; v prvních 21 dnech nemoci to může být i důvod pro ukončení pracovního poměru)
- pracovní neschopnost musí ukončit lékař písemným potvrzením, které předáte zaměstnavateli

NEMOCENSKÁ

- peníze, které dostáváte v průběhu nemoci místo mzdy (přibližně 60% mzdy)
- první 3 dny nemoci nedostanete žádné peníze, další dny až do 21. dne vyplácí náhradu mzdy zaměstnavatel, od 22. dne dostáváte nemocenskou z nemocenského pojištění; max. do 380 dní
- nárok na nemocenskou máte také, když vám skončil pracovní poměr a vy onemocníte do 7 dnů od skončení pracovního poměru

PRACOVNÍ ÚRAZ

- jde o úraz, který se stal při výkonu práce nebo v souvislosti s ní
- pracovní úraz musíte vždy nahlásit nadřízenému, ať už se stal vám nebo jinému zaměstnanci

- zaměstnavatel musí písemně zaznamenat všechny nahlášené pracovní úrazy, dobře si přečtete záznam o úrazu, především kdo je za úraz zodpovědný
- s uznaným pracovním úrazem máte nárok na:
Náhradu ztraceného výdělků, zaplacení nutných nákladů na léčení a bolestné (stanovuje lékař)
- to platí také pro nemoc z povolání – lékař vám zjistí nemoc, která vznikla v důsledku výkonu práce (pokud pracovní úraz nebo nemoc způsobí smrt zaměstnance, hradí zaměstnavatel náklady na pohřeb a odškodnění pozůstalých)

OŠETŘOVÁNÍ ČLENY RODINY („paragraf“)

- náhrada mzdy za dobu, kdy musíte ošetřovat nemocného člena rodiny (platí i u péče o zdravé dítě mladší 10 let, když školské nebo dětské zařízení bylo uzavřeno např. z důvodu epidemie, karantény, nebo když osoba, která jinak o dítě pečuje, sama onemocněla).
- první tři dny nedostáváte nic, od 4. dne ošetřování máte nárok na 60% vaší průměrné mzdy po dobu max. 9 kalendářních dní (pokud jste osamělý rodič pečující o dítě, máte nárok po dobu max. 16 dní)
- zaměstnavateli musíte doručit formulář potvrzený lékařem (pokud potřebujete ošetřovat dítě nebo člena rodiny déle než 9 dnů (osamělý rodič 16 dnů), máte nárok na volno v práci, ale nedostáváte za tuto dobu náhradu mzdy).

PŘÍPADY PRACOVNÍHO VOLNA

a) volno se mzdou:

- doba vašeho ošetření u lékaře
- účast na vaší svatbě nebo svatbě dětí
- převoz manželky do porodnice a zpět
- úmrtí manžela, druha nebo dítěte
- účast na pohřbu manžela, druha, dítěte, rodiče nebo sourozence
- doprovod přímého rodinného příslušníka k lékaři

b) volno bez mzdy:

- účast na svatbě vašeho rodiče
- účast při porodu
- doprovod ostatních rodinných příslušníků k lékaři
- stěhování (max. 2 dny)
- hledání nového zaměstnání (max. 0,5 dne v týdnu po dobu výpovědní doby, pokud dal výpověď zaměstnavatel vám, je toto volno s náhradou mzdy)

PŘEVEDENÍ NA JINOU PRÁCI

Zaměstnavatel vás musí převést na jinou práci, pokud:

- nemůžete práci vykonávat ze zdravotních důvodů (v důsledku nemoci z povolání, ohrožení touto nemocí nebo pracovního úrazu)
- jste těhotná, kojící, nebo matka dítěte mladšího 9 měsíců (práce ohrožuje vaše zdraví)
- pracujete v noci a podle lékařského posudku toho nejste schopni atd.
Zaměstnavatel vás může převést na jinou práci bez vašeho souhlasu, když:
- porušujete pracovní kázeň
- jste trestně stíhaný v souvislosti s výkonem zaměstnání (např. majetková trestná činnost)

- ostatní změny práce s vámi zaměstnavatel musí dohodnout, všechny změny zaměstnavatel musí písemně uvést do pracovní smlouvy

VYSLÁNÍ NA PRACOVNÍ CESTU

Pokud vás zaměstnavatel dočasně vyšle mimo místo výkonu práce, musí vám zaplatit cestovní náhrady:

- stravné (pokud trvá min. 5 hodin)
  - cestovné (podle jízdenek nebo počtu km)
- Pokud máte pracovní povolení od ÚP, je zde uvedeno místo výkonu práce a zaměstnavatel vás nesmí vyslat pracovat jinam

OCHRANNÁ DOBA

- je to doba, kdy vám zaměstnavatel nesmí dát výpověď, např. doba pracovní neschopnosti, těhotenství, doba mateřské a rodičovské dovolené
- to neplatí, pokud vám skončí pracovní poměr na dobu určitou
- ochranná doba také neplatí, pokud vám zaměstnavatel dává výpověď proto, že se firma nebo její část zruší
- Příklad 1: Pokud dostanete výpověď a ve výpovědní době onemocníte, přestává výpovědní doba běžet a opět se bude počítat, až skončí vaše pracovní neschopnost
- Příklad 2: Pokud dostanete výpověď v době, kdy jste těhotná, vztahuje se na vás ochranná doba a výpověď je neplatná (i pokud jste o těhotenství nevěděla).

ODSTUPNÉ

Násobek průměrné měsíční mzdy, který vám zaměstnavatel musí vyplatit, pokud ukončíte pracovní poměr dohodou z důvodu organizačních změn, nebo vám z těchto důvodů dá zaměstnavatel výpověď:

- jeden plat, pokud jste u zaměstnavatele pracoval méně než 1 rok
- dva platy, pokud jste u zaměstnavatele pracoval 1 – 2 roky
- tři platy, pokud jste u zaměstnavatele pracoval více než 2 roky
- Jestliže nemůžete dále práci vykonávat pro pracovní úraz nebo nemoc z povolání a zaměstnavatel s vámi proto chce ukončit pracovní poměr, je odstupné dvanáctinásobek měsíční mzdy
- Z odstupného se neplatí zdravotní ani sociální pojištění, pouze daň

POTVRZENÍ O ZAMĚSTNÁNÍ (dříve „zápočtový list“)

- potvrzení o době trvání pracovních poměrů
  - při skončení pracovního poměru vám ho zaměstnavatel musí vydat i bez vyžádání
  - zaměstnavateli můžete dát kopii potvrzení o zaměstnání a originál si ponechat
- Potvrzení o zaměstnání musí obsahovat:
- o jaké zaměstnání se jednalo
  - od kdy do kdy trvalo
  - druh pracovního poměru
  - dosaženou kvalifikaci
  - zda pracovní poměr skončil z důvodů porušení pracovních povinností
- Pro úřad práce budete potřebovat ještě údaje o výši průměrného výdělku – může být na odděleném potvrzení

<http://www.cicpraha.org/cs/pracovni-poradenstvi/pracovni-pomer-a-dohody-o-praci/slovnicek-zamestnance.html>